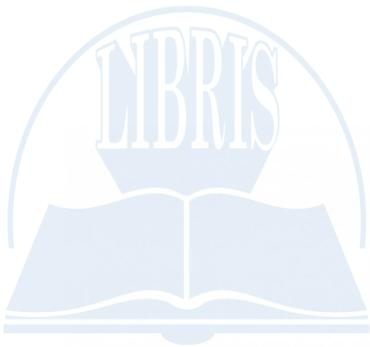




Cuprins

<i>Precizare</i>	5
<i>Cântăreața cheală.</i>	
În Mogoșești, Maramureș.....	9
Parașutistul	11
Poetul și veterinarul.....	13
Dracula în doi	15
Cel mai frumos omagiu	19
<i>Jeune comédien la Cannes</i> (I)	23
<i>Jeune comédien la Cannes</i> (II)	27
<i>Jeune comédien la Cannes</i> (III)	31
<i>Jeune comédien la Cannes</i> (IV)	35
<i>Jeune comédien la Cannes</i> (V)	39



© 2014 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © Vasilek/Depositphotos.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

GROŞAN, IOAN

Lumea ca literatură: amintiri / Ioan Groșan. – Iași:
Polirom, 2014

ISBN print: 978-973-46-4975-4

ISBN eBook: 978-973-46-5110-8

ISBN PDF: 978-973-46-5111-5

821.135.1-94

Printed in ROMANIA



Ioan Groșan

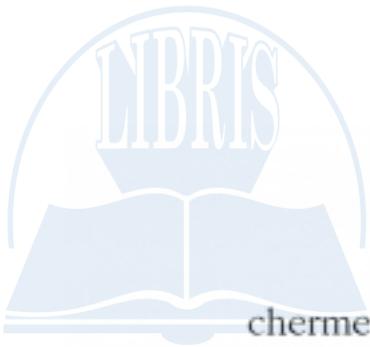
**LUMEA CA LITERATURĂ
Amintiri**

POLIROM
2014



Jeune comédien la Cannes (X)

Am ajuns, în fine, în ultima zi a episodului „Cannes 1992“, când, după succesul fulminant, de public și de critică, al *Balanței* lui Lucian Pintilie (film inclus în selecția oficială, dar, nu mai în minte din ce motive, doar *bors-concours*), producătorul francez al peliculei, Marin Karmitz, cu părinți din Galați (că altfel cum să-l cheme Marin?...), a invitat echipa *Balanței*, plus alte câteva personalități festivaliere, la un party pe iahtul său cu pânze, ancorat la vreo două sute de metri de țărm și despre care am auzit zvonul că aparținuse în trecut lui Errol Flynn, junele-prim fatal al anilor '30, și că, mai spre apusul carierei, Errol îl invita pe amicul său Humphrey Bogart pe vas la niște



chermeze cu june de 16, maxim 17 anișori...
Am fost transportați până acolo cu o șalupă,
pe o mare nu tocmai liniștită.

La party, ca la toate party-urile: lume multă, băutură puțină. Printre personalități am recunoscut-o pe Françoise Giroud, campioana feminismului francez (Dumnezeu s-o ierte, c-a murit în 2003), fondatoare a grupului *L'Express*, care se ținea, ca feministă, încă foarte bine și care a fost acaparată imediat de Eugenia Vodă. Pe când încercam, cu un pahar de vin roșu în mână, să identific și alte vedete, ce observ? Ca într-o imagine pă invers din poemul cu alcoolici al lui Ion Mureșan, zup! – ca niște iepuri speriați, stewardii sau ce-or fi fost, care purtau tăvile cu pahare de vin, au dispărut brusc și, de unde aveai senzația că e belșug, nimic nu mai era. „Nu se poate – mi-am zis –, trebuie să existe undeva prin catacombele iahtului ăstuia vreo rezervă, ceva”, și-am purces, cu paharul gol în mână, pe o scăriță de lemn, la demisolul (dacă se poate spune aşa) corăbiei, iar la capătul unui corridor am văzut o ușă întredeschisă. Am bătut în ea, am



deschis-o și-am dat cu ochii de un brunet mustăcios care stătea în dosul unei tejghele ca de bar. „*Excusez-moi, monsieur* – am zis eu cât se poate de amabil –, *est-ce qu'on peut boire encore quelque chose sur ce bateau...?*” „Ești român, nu?” – a zis, cu o luminiță ironică în ochi, mustăciosul. Era să-mi cadă paharul din mâna. „Da” – am răspuns. „Cu filmul dlui Karmitz?” „Da.” „Fain film”, a conchis el și a scos de sub tejghea o sticlă de vin roșu, i-a scos dopul, mi-a turnat în pahar, apoi și-a turnat și lui, am ciocnit și-am început. Așa am aflat că îl cheamă Miodrag, că e sârb din Banatul sărbesc, dar știe română din copilărie, că s-a angajat bucătar pe iaht în urmă cu vreo doi ani, că dl Karmitz e foarte de treabă ș.a.m.d. În chip cu totul firesc, am trecut la a doua sticlă, „*Château de je ne sais pas quoi*”, gândindu-mă cât adevăr e în aserțiunea că, indiferent unde s-ar afla, „românul nu piere”. Cum nici eu nu voiam să rămân la nesfârșit în burta vasului, am ieșit sus pe punte, cu un pahar umplut corect politic, adică pe jumătate. Și dă cu ochii de mine dl Pintilie:



„Groșan, unde-ai băut?“. „Eu?! Aici, cu dumneavoastră!“ „Nu-i adevărat! Aici nu mai e vin de-o jumătate de oră! De unde-ai făcut rost?“ M-am apropiat de dânsul și i-am făcut un semn discret din cap spre scărița coborâtoare la demisol. Fără o vorbă, mi-a întins paharul gol. M-am conformat, am purces la dragul meu Miodrag și până spre finalul petrecerii am tras așa, ca să folosesc un limbaj cinematografic, încă vreo trei „duble“ cu dl Pintilie, plan american, prim-plan și gros-plan. La întoarcere, în șalupă, nu m-am putut stăpâni și-am întrebat: „Domnule Pintilie, cum v-ați dat seama c-am mai făcut rost de vin?“. „Dragă Groșan, simplu: în vreme ce noi toți ceilalți ne clătinam pe punte, tu erai singurul care mergeai drept.“

Fain film, *Balanța!*



Moscu Copel și Radio Moscova

Și ca să rămânem tot în cinematografie: pe regizorul Moscu Copel l-am cunoscut după ce i-am văzut primul film, documentarul *Seraliștii*. Mai văzusem documentare românești (de neuitat *Delta Dunării* al lui Ion Bostan), dar imensa lor majoritate erau însăilate, fără pic de idee, de zvâc, despre realizările socialismului, despre al nu știu câtelea plan cincinal, comentate cu o voce spartă, fals entuziasă, în fond coșmarescă. Dar *Seraliștii* lui Moscu Copel era cu totul altceva: era vorba despre niște tineri mineri din nord, din Maramureș, care ziua muncieau în draci, spărgând normele în subteranele de neferoase, iar seara mergeau la ore, la serial, să poată absolvi liceul. Nici un comentariu din off, doar vorbele lor simple,



năzuințele, speranțele lor, din care una, majoră, era să meargă la mare, pe care n-o văzuseră niciodată. Și conducerea minei sau, mă rog, a Regiei mineritului le promite că, dacă vor munci la fel de bine și-și vor lua și bacalaureatul (ce temă actuală azi, bacalaureatul asta!), o să-i trimită pe toți într-o excursie gratuită la mare. Și-i și trimite acolo, la Costinești, dacă nu mă-nșel, dar... în decembrie. Mare cenușie, agitată, vânt, ploaie măruntă. Iar una dintre imaginile emblematice din finalul filmului este cum unul dintre acești bieți stahanoviști își pune, pe întunericimea aceea, ochelarii de soare.

Creațiile documentaristice ale lui Moscu Copel nu sunt singulare. La sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80 terminase IATC-ul o generație strălucită de regizori de film, „optzeciștii“ noștri cinematografici: alături de viitorul meu prieten absolviseră regretatul Ovidiu Bose Paștină, Laurențiu Damian, Sabina Pop, Tereza Barta. Toți aceștia au fost vârsați in corpore la Studioul „Alexandru Sahia“, care făcea strict documentare, fiindcă scena filmului artistic era acaparată, fără